

MANUÁL PRO PROJEKTY DIPLOMOVÝCH PRACÍ

Každá výzkumná práce – ať už jde cestou kvantitativního nebo kvalitativního výzkumu – by vždy měla naplňovat jisté nároky na transparentnost a jednoznačnost výzkumného procesu. Ty lze shrnout ve formě několika klíčových bodů, jimiž je každý výzkumník nucen projít a které jsou v konkrétních „kvalitativních“ a „kvantitativních“ mutacích naznačeny již výše. Jak to souvisí s projektem? Jednoduše. V jisté „předběžné formě“ (tedy nikoli v podobě finálního textu, ale v podobě několikastránkového draftu) musí být úvodní fáze onoho procesu dokladovány právě v projektu. Shrňme si tedy, co v projektu musí být:

Formulace cíle práce

- Cíl práce je nejobecnější, ale současně přiměřeně konkrétní formulace toho, čeho má studie / výzkum dosáhnout. Cíl musí být naplnitelný v rámci daného odborného žánru – diplomová práce nesmí tedy ve své rozkročenosti evokovat cíle habilitačního spisu. Současně cíl musí být netriviální, cenný.
 - „Cílem práce je charakterizovat internet jako komunikační fenomén 21. století.“ Tot' výrok sebevražděně ambiciózní.
 - „Cílem práce je popsat používání emailu při odesílání příloh“ odkazuje k cíli banálnímu a vynucuje si otázku, zda je něco takového nutno zkoumat.
 - „Cílem práce je zjistit, jakým způsobem se emailová a IM komunikace podílí na každodenní komunikaci v rámci rodiny“ je cíl v zásadě smysluplný.

Teoretické ukotvení a formulace odborného problému

- Nejen teoretickou, ale ani empirickou práci nelze vypracovat bez ponoru do literatury. A to jak literatury teoretické, tak literatury shrnující dosavadní empirické poznání v dané oblasti. Cíl práce je, jinak řečeno, nutno teoreticky ukotvit, a to proto,
 - aby autor / výzkumník předešel riziku, že bude řešit problém již vyřešený, nebo že bude řešit problém, který je v rámci toho kterého oboru považován za irelevantní, podružný, nepatřičný...
 - aby se výzkumník důkladně zorientoval v teoretickém a konceptuálním aparátu, který mu odborná diskuze nabízí a mohl si tak sofistikovaně a poučeně vybrat, s jakým teoretickým vybavením bude přistupovat k interpretaci zkoumaného;
 - aby výzkumník mohl **v návaznosti na cíl práce formulovat odborný problém, který řeší** – tedy aby bylo možno s odkazem na probíhající diskuzi říci, ke které debatě a v jakém smyslu svou empirií hodlá přispět.
- **Odborný problém de facto legitimizuje existenci celé práce.** Je totiž odpovědí na nezbytnou otázku, proč že autor onu věc vlastně píše.
 - „Práce o emailové a IM komunikaci a o tom, jak se tato komunikace podílí na každodenní komunikaci v rámci rodiny, je tak příspěvkem do diskuze o roli médií v každodennosti. Tedy v diskuzi, která, jak jsme viděli na pracech R. Silverstonea a S. Livingstoneové a dalších teoretiků zabývajících se každodenností, již od 80. let minulého století

soustředěně mapuje roli komunikačních aparátů na konstrukci intimní sféry privátní domácnosti.“

Formulace výzkumné otázky (či výzkumných otázek) a metodologické ukotvení

- V návaznosti na formulaci cíle a na teoretický výklad problému je nutno věc ukotvit rovněž metodologicky a současně formulovat zvolenou metodou zodpověditelné výzkumné otázky.
- Metodologickým ukotvením můžeme rozumět jasně vysvětlenou volbu konkrétní metody, sběru dat, konstrukce vzorku, způsobu analýzy... Každý výzkumník musí vědět, proč je zvolená metoda dobrá a patřičná, ale i v čem jsou její limity.
- Výzkumné otázky (a u kvantitativního výzkumu pak hypotézy atd.) musí být argumentačně vyvozeny z cíle i z formulovaného odborného problému. Současně musí tyto otázky / hypotézy svou povahou korespondovat s povahou zvolené metody.
 - Kvantitativní obsahovou analýzou zkrátka nezjistíme, proč autoři daných textů ony texty psali, ani to, jak tyto texty čtou jejich čtenáři. Proto není dobré pokládat si v kvant. obsahové analýze výzkumnou otázku: „Je cílem zpravodajství o vládní krizi ovlivňovat postoje čtenářů?“ „Působí zpravodajství z období vládní krize na čtenáře důvěryhodně a srozumitelně?“

Na tomto místě končí to, co je možno (respektive nutno) předem zformulovat do projektu. V samotné práci pak pochopitelně musí být ještě dvě další části / kapitoly, které zde pro úplnost rovněž uvádím:

Sběr dat a jejich analýza

- *Sběr dat a jejich analýza tvoří samotné empirické jádro (někdy poněkud nepochopitelně studenty označované jako „praktická část práce“) studie. Empirická / analytická část by měla být transparentní (v tom smyslu, že čtenář by neměl být na pochybách, jak a proč autor tu kterou věc analyzuje, interpretuje) a měla by mít podobu hry s jasně otevřenými kartami.*
- *Součástí práce by tak zcela jistě měly být, coby přílohy, datové matice (to v případě kvant. výzkumu) nebo (z etických důvodů třeba anonymizované) přepisy analyzovaných rozhovorů nebo korpus analyzovaných textů (v případě kval. obsahů).*

Formulace závěrů a jejich diskuze

- *Empirická část musí vyústit ve formulaci závěrů – což znamená, že autor práce musí jednak zodpovědět výzkumné otázky nebo potvrdit či vyvrátit hypotézy, a současně se musí vyjádřit k naplnění cíle zvoleného v úvodu. Současně je na místě diskutovat závěry výzkumu v souvislosti s odborným problémem, který v teoretické části vyplynul z teoretické diskuze – a zasadit tak výsledky výzkumu zpět do teoretického kontextu.*

Formální náležitosti finální verze projektu:

Při vymýšlení a psaní projektu dbejte tohoto:

- Při psaní projektu dodržujte všechna pravidla, jež běžně platí při psaní jakýchkoli odborných / akademických textů. Dodržujte tedy citační normy, text projektu přehledně a jasně strukturujte, nepodceňte jeho stylistickou a gramatickou stránku.
- Pište odborným stylem: vyhýbejte se publicistickým obrátům, nespekulujte bez opory v argumentu či datech.

Projekt musí krom samotného textu obsahovat tyto formální náležitosti:

- Jméno autorky / autora
- Název projektu